

Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü

Yaren Kınalıoğlu

Genel Kurul

- Anonim ortaklıkta iki zorunlu organ vardır: yönetim kurulu ve genel kurul.
- Genel kurul, yönetim kurulunun aksine, daimi değildir. Kanunen belirlenen veya gerektiği zamanlarda toplanan bir organdır. Kural olarak dış ilişkiye yansıyan karar alamaz, ortaklığı yönetim kurulu gibi temsil edemez.
- Kanun koyucu, genel kurulun toplanma ve karar alma esaslarına ilişkin olarak TTK 409 vd. da özel düzenlemeler getirmiştir. Ayrıca SPK 29 ve 30'da halka açık anonim ortaklıklarda genel kurulun toplantıya çağırılması, karar alma esasları, genel kurula katılım ve oy hakkının kullanılması bakımından – yer yer kapalı anonim ortaklıklardan farklı- özel düzenlemeler yapılmıştır.

Genel Kurul Toplantısı

- Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olađan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde yapılır. Gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır. (TTK md. 409)
- Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az **2 hafta** önce yapılır. (TTK md 414)

Genel Kurul Kararlarının Niteliđi

- Anonim ortaklıklarda alınan genel kurul kararları, hukuki işlem niteliğini haiz olup, ortakların oy vermesiyle birlikte oluşan bir hukuki işlemdir. Burada kararın kendisi hukuki işlem iken, ortakların verdikleri oylar irade beyanı niteliğindedir.
- Genel kurul kararları bu şekilde bir hukuki işlem olduğundan, hükümsüzlükleri de söz konusu olabilir.
- Genel kurul kararlarının iptalini, yokluğunu ve butlanının tespitini dava edebilme yetkisi, münferit ve azınlık pay sahipleri ile oy çoğunluğunu ellerinde bulunduran pay sahipleri arasında menfaat dengesini kurmaya yardımcı olmaktadır.

- Genel kurul kararlarının doğrudan veya dolaylı etkilerini gösterebilmeleri için öncelikle hukuk kurallarına aykırı olmamaları gerekir. Meydana gelişi ve içeriği bakımından;
  - **i)** Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul kararlarının geçerliliğini düzenleyen hükümlerine ve
  - **ii)** ortaklık ana sözleşmesine aykırı olan kararlar hukuken sakat olurlar.
-
- Bu sakatlık da ihlal edilen hukuk kuralının niteliğine göre
    - i) Yokluk
    - ii) Butlan
    - iii) İptal Edilebilirlik
  - olarak ortaya çıkar.

Yokluk

- Genel kurul kararlarının yoklukla sakat olması TTK'da açıklıkla düzenlenmemiştir. Ancak TTK'nun 1/1'inci maddesinin “Türk Ticaret Kanunu ... 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ayrılmaz bir parçasıdır.” diyen hükmü karşısında TMK'nun 83/2. maddesinin derneklerle ilgili olan ve “Genel kurul kararlarının yok ... sayıldığı durumlarda saklıdır.” diyen hükmünün anonim ortaklık genel kurul kararlarının yokluğu konusunda da genel nitelikte bir dayanak oluşturur. (MOROGLU)
- Genel kurul kararlarının alınması sırasında kurucu şekli nitelikteki emredici hukuk kurallarına uyulmamışsa, alınan genel kurul kararı yoktur. Bu tür genel kurul kararları hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz. Yok hükmündeki genel kurul kararları yönetim kurulu tarafından icra edilemeyeceği gibi, ticaret siciline tescil ve ilan da edilemez.

- Kanunda öngörülen yetersayılara uyulmamışsa (TTK 418 ve 421), alınan genel kurul kararı yoktur.
- TTK 414'e uygun olarak ortakların tamamı toplantıya çağrılmadan alınan genel kurul kararları da yoktur.
- Bakanlık temsilcisinin katılması gereken genel kurul toplantılarına bu temsilci katılmazsa, bu genel kurullarda alınan kararlar da yok hükmündedir.

- Yokluk durumunda, alınan genel kurul kararları hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz. Ancak alınan kararın yoklukla sakat olduğuna ilişkin **tespit davası** açılabilir. Bu davanın herhangi bir süreye tabi tutulabilmesi olanaklı değildir. Hakim de, alınan genel kurul kararının yoklukla sakat olduğunu re'sen dikkate almak zorundadır.
- Bu hususta bir kararında Yargıtay (11.HD, 5.12.2007, E. 12043, K. 15351), kanuni yetersayılara uygun olmayan genel kurul kararlarının yoklukla sakat olduğunun ileri sürülmesinin her zaman olanaklı olduğunu, bu hususun mahkemece re'sen dikkate alınması gerektiğini içtihat etmiştir. **“...TTK'nın 372 ve 378/1'inci (yeni TTK 418) maddesinde yazılı toplantı veya karar nisabına uyulmaması halinde alınan kararların yoklukla malul olduğunun ileri sürülebilmesi her zaman mümkün olup, bu hususun mahkemece de re'sen dikkate alınması gerekir...”**
- **Ancak karardaki sakatlığı öğrenmesine rağmen uzun bir süre suskun kalıp dava açmayan ilgililerin TMK.md.2 uyarınca dava haklarının düştüğü kabul edilmelidir. -POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), s.530.**

Butlan (6762 sayılı TTK)

- 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu'nda genel kurul kararlarının butlanı ayrıca düzenlenmemiştir. Ancak, öğretide ve yüksek yargı kararlarında egemen olan görüş, 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 19/20'inci maddelerinde yer alan butlan yaptırımının TTK'nın 1. ve mülga 1926 tarihli TMK'nın 5. maddeleri yollamasıyla, bir hukuki işlem olan genel kurul kararları hakkında da uygulanacağı yönündeydi. (Bu görüş Prof. Dr. E. E. Hirsch tarafından kabul edilmemiştir) Dolayısıyla emredici hukuk kurallarına, ahlaka aykırı veya imkansız olan genel kurul kararları da batıl sayılıyordu.

Yargıtay Kararı - 11. HD., E. 1978/3158 K. 1978/3661 T. 06.07.1978

- “...Diğer taraftan, öğretide hukukî muameleler ve dolayısıyla konumuzu teşkil eden şirket kararları, hükümsüzlük yönünden, keenlemyekün kararlar, mutlak butlan ile sakat olan kararlar, iptal edilebilen kararlar biçiminde bir ayırımı tabi tutulmaktadır.

...

- Şayet karar, içeriği ve esasa ilişkin öğeleri yönünden **BK. nun 19 ve 20. maddelerinde yazılı olduğu gibi, kamu düzenine, yasanın kat'i surette emrettiği hukuki kurallara veya adaba ve ahlaka aykırı yahut konusu imkansız ise o zaman kararın mutlak butlan ile sakat olduğu kabul edilmelidir...”**

Butlan (6102 sayılı TTK)

6102 sayılı yeni TTK'nın 447'nci maddesinde genel kurul kararlarının butlanı açıkça düzenlenmiştir. Bu hükme göre:

- a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,
  - b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,
  - c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlar, batıldır.
- **Anılan 447. Maddede örnek niteliğinde az sayıda butlan sebebi sayılmakla yetinilmiş, yeterli bir butlan düzenlemesi yapılmamıştır. (MOROĞLU)**

- TTK'nın 1inci maddesinin "4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçası" olduğunu belirten hükmü ile TBK'nın 646'ıncı maddesinin "Bu kanun ... 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Beşinci Kitabı olup onun tamamlayıcısıdır." diyen hükmü karşısında TBK'nın 27inci maddesinin "**Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına** aykırı veya **konusu imkansız** olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür." diyen hükmünün hukuki işlem olan genel kurul kararları hakkında da genel hüküm olarak uygulanma alanı bulacağı kuşkusuzdur.
(*Erdoğan Moroğlu / Haluk N. Nomer*)

- Kanunların emredici hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla, **ana sözleşme hükmüyle de butlan nedenleri öngörülmesine hukuken herhangi bir engel yoktur.** (Bkz. TBK md 27) (MOROĞLU, syf 31) Ancak TTK'nın 340'ıncı maddesinin ana sözleşmede yapılacak ihtiyari düzenlenmelerin geçerliliğini sadece emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık veya imkansızlık (TBK md 27, TMK md 23) ile değil, ayrıca **“kanunda açıkça cevaz verilmiş olma”** koşulu ile de sınırlayan hükmü karşısında yukarıdaki imkan olağanüstü daralmış bulunmaktadır.

Butlanın İleri Sürülebilmesi

- Bir kesin hükümsüzlük hali olan butlan, buna **dayanmakta hukuki yararı bulunan herkes tarafından** ve kural olarak **herhangi bir süreye bağlı olmaksızın**, herhangi bir merci veya makam önünde itiraz şeklinde ileri sürülebileceği gibi, yargı kurumları nezdinde bağımsız bir dava konusu da yapılabilir. Keza, herhangi bir davada taraflarca açıkça ileri sürülmüş bulunmasa bile, usulüne uygun olarak mahkemeye sunulmuş olan olaylardan anlaşılma koşulu ile hakim tarafından da re'sen dikkate alınabilir.

- Batıl bir işlem veya karar, iptal edilebilir işlem veya kararların aksine, amaçlanan hüküm ve sonuçları başlangıçtan itibaren hiç kimseye karşı doğurmadığından, butlana ilişkin dava iptal davası gibi inşai bir dava olmayıp bir tespit davasıdır.
- Tespit davası genel olarak HMK md. 106'da düzenlenmiştir. Bu hükme göre: “Tespit davası yoluyla mahkemeden bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun belirlenmesi ... talep edilebilir.”
- Aynı şekilde bir genel kurul kararının batıl olduğunu (müspet tespit davası) veya (menfi tespit davası) tespiti isteminde bulunulması ve şartları mevcutsa işbu istemin dinlenilmesi hususunda hukuki bir engel yoktur.

- Tespit davasının dinlenilebilmesi için, diğer genel dava şartları ile birlikte bir şarta özellikle ihtiyaç vardır: Bu, davacının kararın batıl olduğunu veya olmadığını tespitte hukuken korunmaya değer **güncel bir yararın** bulunmasıdır. (HMK md. 106/2)
- Eğer, tespit davacısı bir pay sahibi ise halen bir yararının mevcut olduğu başkaca bir araştırmaya gerek olmaksızın kabul etmek gerekir; çünkü her karar ortaklığın ilişkilerini ve dolayısıyla pay sahiplerinin çıkarlarını etkiler. (Moroğlu)
- Pay sahibinin vaktiyle karar lehinde oy kullanmış olması veya karara muhalefet etmemiş bulunması butlanın tespiti konusunda açtığı davanın kabulüne engel değildir. (Aynı yönde: İsviçre hukukunda Schluop, Bürgi, İsviçre Fed. Mahkeme kararları / Alman hukukunda Baumbach/Hueck, Schlling)

➤ *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi;*

- Davalı şirketin müdürü olduğu gözetilerek, davacının 4 yıl boyunca suskun kaldığı batıl bir kararın sonradan butlanın ileri sürülmesinin de hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğuna hükmetmiştir. (11. HD., E. 2019/3536 K. 2021/2342 T. 11.3.2021)
- Davacının genel kurul kararlarını bildiği halde buna menfaati gereği ses çıkarmayarak önceden öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkması üzerine kararların butlanının talep etmesinin, tipik bir hakkın kötüye kullanılması halini oluşturduğu, ortaklık dahil hiç kimsenin zararı söz konusu olmaksızın uygulanmış ve davacının da bu kararlar doğrultusunda kâr payı da almak suretiyle hayata geçirilmiş olan batıl bir kararın butlanının çok uzun yıllar sonrasında ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğuna hükmetmiştir. (11. HD., E. 2016/9473 K. 2018/2901 T. 19.4.2018)

İptal edilebilirlik

- Hakim iptal edilebilir kararları kendiliğinden gözetemez. Kararın ortadan kaldırılabilmesi için mutlaka kanunda belirtilen kişilerce (TTK md. 446) iptal davası açılması zorunludur.
- İptal edilebilir bir karar şekil veya içeriği bakımından sakat olsa bile, iptaline dair hüküm kesinleşinceye kadar geçerli bir karar olarak kabul edilir. Süresinde ve usulüne uygun olarak açılan bir iptal davası kararın iptaline dair kesin hükümle sonuçlanırsa, bu hüküm geçmişe etkili olarak (ex tunc) hüküm doğurur.
- Kararın alınmasından itibaren 3 ay içerisinde dava açılmazsa (hak düşürücü süre) veya bu süre içinde açılan dava kesin hükümle reddedilirse söz konusu aykırılık ve bu nedenle kararın iptal edilebilirliği artık ileri sürülemez.

- TTK md 445'e göre: "... kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren 3 ay içinde... iptal davası..." açılabilir.
- Bu düzenlemedeki kanun ibaresi geniş algılanmalıdır.
- Bunun sonucu olarak anonim ortaklığa ilişkin TTK hükümleri yanında, tüzel kişiliğe ilişkin hükümler ve genel olarak geçerli hukuki ilkeler, örneğin kişiliğin korunmasına ilişkin TMK hükümleri de (TMK md 23-25) de bu anlamda "kanun" kavramı içerisinde değerlendirilir. Bunun sonucu olarak iptal davası açma hakkı, sadece ortakların korunmasını amaçlayan veya ortağın haklarının ihlalinin engellenmesi gereken normların ihlaliyle sınırlı değildir.

TTK md. 446

- a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten,
- b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri,
- c) Yönetim kurulu,
- d) Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri, iptal davası açabilir.

İstanbul BAM, 14. HD., E. 2021/1435 K. 2021/1062 T. 9.9.2021

- ... davacının davalı şirkette hissedar olup, hisse oranı da dikkate alınarak ve tedbir kararının davalı şirketin bir zararına da sebebiyet vermeyeceği dikkate alınarak, takdiren teminat alınmaksızın, davacı vekilinin 27.04.2021 tarihli tedbir talep dilekçesindeki talebi ile sınırlı olarak davalı şirketin dava konusu 29.01.2014 tarihli genel kurulda alınan 11. Nolu kararla değiştirilen genel kurul başlıklı 11. Maddesinde, sermaye arttırım kararının ancak şirket pay defterinde yer alan tüm hissedarların %70 inin olumlu oyuyla yapılabileceği hükmünün değişikliğine ilişkin **genel kurul kararının yürütülmesinin TTK 449 maddesi uyarınca dava sonuna kadar geri bırakılmasına** karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmış...

İptal Davasında Davalı

- Anonim ortaklıkta, iptal davasının daima ortaklığa karşı açılması gerekir. Davanın belirli bir organa karşı, örneğin ortaklık genel kuruluna karşı açılması olanağı yoktur. Ayrıca söz konusu iptali istenen kararı alan ortaklara da bu dava açılmaz.
- Şayet dava bir ortak tarafından açılırsa, ortaklık mahkemede yönetim kurulu tarafından temsil edilir. Buna karşılık yönetim kurulu tarafından açılırsa, bu halde davanın ortaklığa atanan temsil kayyımı tarafından takibi zorunludur.
- Yargıtay da, genel kurul kararlarının davasının ortaklık tüzel kişiliğine karşı açılacağını, ortaklığın davada yönetim kurulu üyelerince temsil edileceğini içtihat etmiştir. “...Genel kurul kararının iptal davası yönetim kurulu başkan ve üyelerine karşı değil, ortaklık tüzel kişiliğine karşı açılır ve ortaklık, yönetim kurulu üyeleri tarafından mahkemede temsil edilir...” (11. HD, 01.10.1981, E.2606, K. 2410)

İlginiz için teşekkür ederim